

**Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas uzklauššanas
sanāksme**
par Akciju sabiedrības “Gasol” dabasgāzes sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu

Protokols

Rīgā

2023.gada 16.augustā

Nr.4

Sanāksmi vada:

V.Uzvārds, Regulatora pārstāvis.

Piedalījās:

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, Regulatora pārstāve;

V.Uzvārds, AS “Gasol” pārstāve;

V.Uzvārds, fiziska persona;

V.Uzvārds, biedrības “Zaļā brīvība” pārstāve;

V.Uzvārds, SIA “LETA” pārstāve;

V.Uzvārds, VSIA “Latvijas Radio” pārstāve.

Uzaicinātie:

V.Uzvārds, AS “Gasol” pārstāvis;

V.Uzvārds, AS “Gasol” pārstāve;

V.Uzvārds, AS “Gasol” pārstāvis;

V.Uzvārds, AS “Gasol” pārstāve;

V.Uzvārds, AS “Gasol” pārstāve.

Protokolē:

V.Uzvārds, AS "Gaso" pārstāve.

Sanāksme sākas plkst. 10:00.

Darba kārtība:

1. Informācija par uzklauššanas sanāksmes norises kārtību;
2. Komersanta skaidrojums par dabasgāzes sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu;
3. Uzklauššanas sanāksmes dalībnieku jautājumi un priekšlikumi par dabasgāzes sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu, kā arī komersanta pārstāvja atbildes un komentāri.

1. Informācija par uzklauššanas sanāksmes norises kārtību.

Regulatora pārstāvis informē klātesošos uzklauššanas sanāksmes dalībniekus par sanāksmes mērķi un norises kārtību, par dabasgāzes sadales sistēmas attīstības 10 gadu plāna izvērtēšanas un apstiprināšanas laiku un kārtību, kā arī par priekšlikumu iesniegšanas kārtību.

Regulatora pārstāvis aicina akciju sabiedrības "Gaso" (turpmāk – AS "Gaso") pārstāvjus iepazīstināt uzklauššanas sanāksmes dalībniekus ar informāciju par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā (turpmāk – Regulators) iesniegto dabasgāzes sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu 2024. – 2033.gadam (turpmāk – Plāns).

2. Komersanta skaidrojums par dabasgāzes sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu.

AS "Gaso" pārstāve iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar Regulatorā iesniegto Plānu un sniedz prezentāciju par iesniegto Plānu. AS "Gaso" definētie stratēģiski mērķi ir nepārtrauktas un drošas dabasgāzes sadales sistēmas darbības nodrošināšana visā Latvijas Republikas teritorijā, klientiem piemērotu pakalpojumu nodrošināšana, efektīvas uzņēmuma darbības nodrošināšana.

AS "Gaso" definētie seši prioritārie virzieni attīstībai ir droša un pieejama sadales sistēmas infrastruktūra, digitālu risinājumu ieviešana efektīvas uzņēmuma darbības nodrošināšanai, darbinieku motivēšana, pēctecības plānošana un kompetenču attīstība, dabasgāzes sistēmas attīstība un klientu piesaiste, klientu attiecību veidošana, finanšu stabilitātes nodrošināšana. Visas investīcijas ir plānotas, ņemot vērā šīs sešas prioritātes. AS "Gaso" pārstāve iepazīstina ar grafiku, kurā attēlotas AS "Gaso" faktiskās un plānotās investīcijas pa gadiem no 2018.gada līdz 2033.gadam. Investīcijas līdz Ukraina kara

izraisītajai ekonomiskai krīzei sasniedza vairāk nekā 11 milj. *euro*. Ņemot vērā būtisku izmaksu pieaugumu saistībā ar dabasgāzes zudumiem, ko veicināja augstā dabasgāzes cena, AS “Gasó” 2022.gadā samazināja plānoto investīciju apjomu līdz 7,2 milj. *euro*, 2023.gadā plāno apgūt 8,4 milj. *euro*. Nākamajos divos gados kapitālieguldījumi tiek plānoti ne vairāk kā 10 milj. *euro* apmērā, jo situācija ar dabasgāzes tirgus cenu vēl nav nostabilizējusies. AS “Gasó” pieņem, ka sākot ar 2026.gadu situācija dabasgāzes tirgū uzlabosies un plāno ikgadējās investīcijas 10 – 11 milj. *euro* apmērā.

AS “Gasó” pārstāve sniedz informāciju par attīstības plānā ietvertu ieguldījumu ietekmi uz dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumu tarifu, uzsverot, ka ieguldījumi tiek finansēti no sadales sistēmas aktīvu nolietojuma un neatstās ietekmi uz dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem.

AS “Gasó” pārstāve sniedz informāciju par 2018. - 2033.gadā veiktajiem un plānotajiem kapitālieguldījumiem sadales sistēmā sadalījumā pa veicamo rekonstrukciju pamatvirzieniem, detalizēti skaidrojot katru no virzieniem - sadales sistēmas sacilpojumi un cauruļvadu remontdarbi, hidroslēgu un kondensāta savācēju rekonstrukcijas, noslēgierīču rekonstrukcijas, ievadu rekonstrukcijas; gāzes regulēšanas iekārtu rekonstrukcijas un pretkorozijas aizsardzības iekārtu rekonstrukcijas.

Vislielākā kapitālieguldījumu summa sadales sistēmā, 13,5 milj. *euro*, 2024. – 2033.gadā plānota sadales sistēmas sacilpojumu izbūvei un cauruļvadu remontdarbiem, kuri pārsvarā ir neatliekami remontdarbi. Sacilpojumu izbūve sniedz plašākas iespējas variēt ar gāzes plūsmu, nodrošinot nepārtrauktu, stabilu un drošu gāzes piegādi esošajiem patērētājiem, avārijas darbu izpildes laikā samazina darbu realizācijai nepieciešamo laiku un resursu apjomu, kā arī samazina atslēdzamo lietotāju skaitu.

AS “Gasó” pārstāve prezentē grafisku informāciju sadalījumā pa gadiem par kapitālieguldījumu apjomu katrā no rekonstrukciju pamatvirzieniem, norādot, ka 2026. – 2029.gadā plāno pakāpeniski atgriezties pie iepriekšējā rekonstrukciju darbu apjoma. Vērtējot ieguldījumu summas, jāņem vērā cenu kāpumi būvniecības sfērā gan pirms pandēmijas, gan arī šobrīd, piemēram, polietilēna gāzes vada viena metra izbūves vidējās izmaksas 2022.gadā ir par 13-15% augstākas nekā 2020.gadā.

AS “Gasó” pārstāvis sniedz informāciju par informācijas tehnoloģiju (turpmāk – IT) un operacionālo tehnoloģiju attīstības plānu, tai skaitā dabasgāzes sadales sistēmas infrastruktūru dispečeru vadības sistēmas (turpmāk - SCADA) pilnveidošanu un modernizāciju, dabasgāzes patēriņa viedo uzskaiti IT infrastruktūras un drošības sistēmu pilnveidošanu un modernizāciju, klientu apkalpošanas sistēmu attīstību un modernizāciju, iekšējo procesu pārvaldības sistēmu attīstību un modernizāciju, lietotāju perifērijas ierīču un fizisko drošības sistēmu attīstību, biznesa atbalsta sistēmu attīstību un modernizāciju. AS “Gasó” vajadzības SCADA sistēmas modernizācijai ir rūpīgi pētītas vairāku gadu garumā un izvēlēts visoptimālākais risinājums. AS “Gasó” pārstāvis min, ka SCADA sistēmā vairs nav iespējama atsevišķu nokalpojušo komponentu aizvietošana, jo tādas vairs nerāžo, līdz ar to nepieciešams nomainīt veco, nokalpojušo SCADA sistēmu. SCADA sistēma ir paredzēta dabasgāzes sadales sistēmas uzraudzībai, tai skaitā, sadales tīkla uzraudzībai, avāriju identificēšanai, gāzesvadu elektroķīmiskās aizsardzības centralizētai vadībai.

Operacionālo tehnoloģiju projektā “Dabasgāzes viedā uzskaitē” jāplāno maksimāli energoefektīvi risinājumi ar visilgāko kalpošanas laiku un maksimāli efektīvi datu

apmaiņas risinājumi. Jautājums tika pētīts vairākus gadus un projekts nesen ir uzsākts. Ir veikti nozīmīgi drošības testi viedo skaitītāju risinājumiem.

IT infrastruktūras un drošības sistēmu pilnveidošana paredz visu nokalpojušo IT resursu nomaiņu, tostarp datoru, serveru, datu glabāšanas iekārtu, tīkla aparatūras, tīkla drošības iekārtu u.tml. AS "Gasol" pārstāvis min, ka Latvijas Republikas Ministru kabinets AS "Gasol" IT infrastruktūru ir atzinis par kritisko infrastruktūru, līdz ar to uz šo infrastruktūru attiecas virkne ierobežojumu un aizsardzības prasību. Vēsturiski AS "Gasol" izmanto savu uz vietas esošo IT infrastruktūru. Lemjot par investīcijām, tiek vērtēts, vai nav izdevīgāk kādas sistēmas pārvirzīt uz mākoņpakalpojumiem, un arī tie tiek izmantoti. Uzskata, ka datu centru atrašanās AS "Gasol" rīcībā garantē lielāku datu saglabāšanas un procesu drošību. IT produktu jomā vēsturiski vairāk tiek izmantotas AS "Gasol" īpašumā esošās licences, paralēli arī abonēšanas pakalpojumi. Vēsturiski iegādātās licences tiek uzturētas, lai saglabātu vēsturiski iegādāto produktu vērtību. Uzskata, ka īpašumā esošo licenču izmantošana ir efektīvāks izmaksu izlietojums, nekā abonējot pakalpojumus, kā arī tiek mazināta atkarība no ārpus.

Klientu apkalpošanas sistēma ir nozīmīga kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanai gan dabasgāzes lietotājiem, gan dabasgāzes tirgotājiem. Klientu apkalpošanas sistēma vērsta uz to, lai pēc iespējas mazāk izmantotu cilvēkresursus, bet klienti spētu pašapkalpoties. Sistēma paredz datu integrāciju starp dažādām sistēmām, tai skaitā nodrošinot valsts uzdoto funkciju atvieglojumus dabasgāzei uzskaitē. Lietotāju ieguvumi no klientu apkalpošanas sistēmas attīstības ir ātrāka un ērtāka pakalpojumu saņemšana, savukārt AS "Gasol" pusē – darba laika ekonomija.

Iekšējo procesu pārvaldības sistēmu attīstība un modernizācija ietver uzņēmuma resursu vadības sistēmas, uzņēmuma aktīva dzīvescikla pārvaldības sistēmas, biznesa inteliģences risinājumu, darbinieku mobilitātes risinājumu attīstību. Vairākas sistēmas ir vēsturiskas, ieviestas jau pirms aptuveni 20 gadiem, un joprojām tiek attīstītas un uzturētas, lai maksimāli pildītu nepieciešamās funkcijas un neprastu pārāk lielas ikgadējās investīcijas. Tuvākajos gados plānots ieviest elektroniskos rēķinus. Biznesa inteliģences sistēma palīdz izprast aktuālo stāvokli uzņēmumā gan no finanšu viedokļa, gan no operacionālo darbu puses. Viens no būtiskākajiem projektiem ir uzņēmuma aktīva dzīvescikla pārvaldības sistēma, kura tiek ieviesta jau otro gadu pēc kārtas, tās galvenais uzdevums ir izpildīt Latvijas Valsts standarta Nr.445 noteiktos pienākumus sadales sistēmas operatoram. Sistēma automatizētā režīmā nodrošina darba uzdevumu plānošanu, piesaisti attiecīgajām brigādēm, izpildes kontroli. Iepriekš šis process lielā mērā notika manuāli. AS "Gasol" pārstāvis min, ka šim projektam būs vislielākā atdeve un pārlicība par resursu efektīvu izmantošanu.

Lietotāju perifērijas ierīču un fizisko drošības sistēmu attīstība vērsta uz procesu digitalizāciju. Iekārtām (planšetdatoriem, viedtālruniem, monitoriem, multifunkcionālajām iekārtām) plānots nomaiņas cikliskums. Ir nepieciešami objektu fiziskās drošības pasākumi, videonovērošanas, signalizācijas un ugunsdrošības sistēmas. Arī drošības sistēmām plānota nomaiņa, jo, beidzoties to lietderīgās kalpošanas laikam, palielinās investīcijas sistēmu uzturēšanā, lietderīgāk ir veikt iekārtu nomaiņu.

Biznesa atbalsta sistēmu attīstība un modernizācija ietver atbalsta un satelītsistēmu attīstību, tai skaitā ģeotelpiskās informācijas sistēmas, dokumentu vadības sistēmas, plānošanas un projektu vadības sistēmas, autotransporta uzskaites sistēmas attīstību. Izmaksas šajās sistēmās ir epizodiskas, bet nepieciešamas. Visnozīmīgākā ir ģeotelpiskās

informācijas sistēma. Ar IT līdzekļiem tiek panākta gāzes sadales sistēmas drošība un optimizētas pakalpojumu izmaksas.

AS “Gaso” pārstāve sniedz informāciju par gāzes sadales sistēmas attīstību turpmākajam 10 gadu periodam. Gadu periodā vidēji gadā plānots sistēmas attīstībā investēt ap 1 milj. *euro*. Investīcijas plānotas, skatoties tās teritorijas, kas varētu attīstīties apkārt Rīgai un tai piegulošajām teritorijām Mārupē, Ķekavā, Stopiņos. Objektu tiek izvēlēti, vērtējot kapitālieguldījumus, atļautās slodzes klientiem, atmaksāšanās periodu. Tiek izvēlēti tie projekti, kas ir ar augstāku prioritāti attīstības virzienā un ekonomiski pamatotāki.

AS “Gaso” pārstāve sniedz informāciju par jauno pieslēgumu sadalījumu pa iecirkņiem iepriekšējo gadu periodā. Skatoties uz turpmāko 10 gadu periodu, ir grūti pašlaik pateikt pieprasītās slodzes. Ir vērtēti trīs scenāriji:

- bāzes scenārija pamatā ir pieslēgumu skaits 2021. un 2022.gadā, plānotā atļautā slodze 7 - 8 tūkst. m³/h;
- optimistiskā scenārija pamatā ir jaunu klientu pienākšana Jelgavas, Valmieras, Jēkabpils ekonomiskajās zonā, plānotā atļautā slodze 9 - 10 tūkst. m³/h;
- krīzes scenārija pamatā ir 2022.gads, plānotā atļautā slodze 5 - 6 tūkst. m³/h.

AS “Gaso” pārstāve prezentē grafisku informāciju par jauno pieslēgumu skaitu 2018. – 2022.gadā. 2022.gadā ģeopolitiskās situācijas un politisku lēmumu ietekmē pieslēgumu skaits samazinājies par 35%. 2021.gadā jauno pieslēgumu izveidei bija investēti 2 milj. *euro*, turpmāk plānot investēt 1 milj. *euro* katru gadu.

3. Uzklaušanās sanāksmes dalībnieku komentāri, jautājumi un priekšlikumi par Tarifu projektu un komersanta pārstāvju atbildes un komentāri.

Regulatora pārstāvis pateicas AS “Gaso” pārstāvjiem par prezentāciju un min, ka Regulators turpina strādāt pie pieslēguma noteikumiem saistībā ar biometāna ražošanas objektu pieslēgšanu, līdz ar to AS “Gaso” nosauktie skaitļi attiecībā uz jaunajiem pieslēgumiem varētu mainīties.

AS “Gaso” pārstāve: “Jā, šie skaitļi var svārstīties. Šogad sagaidāms pirmais biometāna ražošanas objekta pieslēgums sadales sistēmai, tas būs Bauskas iecirkņa teritorijā. Vēl ir zināmi trīs biometāna ražotāji, kas ir gatavi ievadīt biometānu sadales sistēmā. Atkarībā no politiskiem lēmumiem, atbalsta pasākumiem, piemēram, biometānam, no tā, kas notiks ar ūdeņradi tīklos, investīciju apjoms nākamajos gados var pieaugt no 1 milj. *euro* uz augšu. To noteiks klientu pieprasījums, attīstītāju darbība, atjaunojamo resursu izmantošana.”

Fiziska persona jautā, vai, ņemot vērā REPower mērķi attīstīt biometāna ražošanu un esošo potenciālo biometāna ražotāju interesi Latvijā, GASO ir apsvēris iespēju attīstīt fiziskā reversa jaudu izveidošanu biometāna ievadīšanai no sadales sistēmas dabasgāzes pārvades sistēmā.

Regulatora pārstāvis papildina jautājumu: “Vai tas ir saistīts ar IT sistēmu pilnveidošanu, lai nodrošinātu savstarpējo plūsmu uzskaiti starp abiem sistēmas operatoriem?”

AS “Gasos” pārstāve paskaidro, ka šis ir gan tehniskais, gan IT process. Ir vajadzīgi papildus kompresori. Ja sadales sistēmā tiek pievienots odorants gāzes smakai, gāzes pārvades sistēmā tas nav un ir nepieciešamas papildu tehnoloģijas. AS “Gasos” ir tikai par biometāna ievadīšanu kopējajā sistēmā.

Regulatora pārstāvis jautā, vai iepriekš minētās darbības saistībā ar biometāna attīstību pašlaik ir iekļautas 10 gadu plānā?

AS “Gasos” pārstāve paskaidro, ka pašlaik darbības biometāna attīstībai nav iekļautas 10 gadu plānā, jo atbilstoši spēkā esošajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.567 “Noteikumi par prasībām biometāna un gāzveida stāvoklī pārvērstas sašķidrinātās dabasgāzes ievadīšanai un transportēšanai dabasgāzes pārvades un sadales sistēmā” visas izmaksas biometāna ievadīšanai ir uz klientu pleciem. Reālie klienti ir tuvu esošajiem sadales gāzesvadiem, un AS “Gasos” investīcijas pašlaik nav nepieciešamas. Ja pēc diviem – trijiem gadiem būs jāizveido iespiešanas punkti pie sadales sistēmas, tad, iespējams, 2027. – 2028.gada investīciju plānā varētu parādīties investīcijas iespiešanas punktu izveidē.

Regulatora pārstāvis jautā par pašreizējo situāciju ar biometāna pieslēgumiem.

AS “Gasos” pārstāve informē, ka ir viens ražotājs, kuram jau ir izsniegtas tehniskās prasības, notiek gala process, un kurš novembrī plāno pieslēgties Bauskas iecirknī. No Regulatora puses ir nepieciešami pieslēguma noteikumi. Nākamie trīs ražotāji arī ir Bauskas iecirknī tuvu esošai sadales sistēmai.

Regulatora pārstāvis jautā, vai no trim biometāna ražotājiem jau ir saņemts lūgums pieslēgties sadales sistēmai un AS “Gasos” ir izdevusi pieslēguma tehniskās prasības?

AS “Gasos” pārstāve atbild, ka visi trīs projekti ir gala stadijā, ir izsniegti tehniskie noteikumi. Viens ražotājs šobrīd var gatavot un iesniegt pieprasījumu.

Regulatora pārstāvis min, ka, neskatoties uz to, ka saistībā ar biometāna ievadi sadales sistēmā nav nepieciešamas tiešās investīcijas no AS “Gasos” puses, būtu labi plāna aprakstošajā daļā iekļaut informāciju par biometāna ražotāju pieslēgumiem sadales sistēmai, un kā tas, iespējams, varētu ietekmēt IT izmaksas nākotnē.

AS “Gasos” pārstāve papildina, ka gadījumā, ja gāzes sadales sistēmai tiek pieslēgti iepriekš minētie četri ražotāji, tad, iespējams, Bauska, Iecava un daļa Ķekavas būs pilnībā “zaļa” un mēs izmantosim CO₂.

Regulatora pārstāvis jautā, kāds ir AS “Gasos” šī brīža statuss un kāds ir plānotais sasniedzamais mērķis viedo skaitītāju uzstādīšanā?

AS “Gasos” pārstāvis: “Pašreiz mēs varam kontrolēt 80 – 85% patēriņa, bet tas ir lielo industriālo klientu patēriņš. Mūsu mērķis ir 10 gadu laikā aprīkot ar mājsaimniecības ar diezgan lielu patēriņu, t.i., kur gāze tiek izmantota apsildei un karstā ūdens sagatavošanai. Tie ir aptuveni 80 tūkst. klientu. Pilns programmas laiks ir 14 gadi.”

Regulatora pārstāvis pateicas par atbildi un min, ka šo informāciju lūgs precizēt rakstiski.

Regulatora pārstāvis: “2022. un 2023.gadā notiek straujš dabasgāzes apjoma samazinājums. Vai pēdējo divu gadu apjoma un lietotāju skaita samazinājums sistēmā ir ņemts vērā 10 gadu attīstības plānā?”

AS “Gaso” pārstāve: “Sastādot plānu, mēs vadījāmies no drošas dabasgāzes sistēmas uzturēšanas esošajiem dabasgāzes lietotājiem. Šobrīd ir gan atslēgšanās, gan jaunas pieslēgšanās. Procesu, mūsuprāt, ietekmēja augsts dabasgāzes cenas pieaugums, bet šobrīd ir klienti, kas pie mums atgriežas, tādēļ plānā nav ietverts samazinājums, kura dēļ būtu mazāk jāinvestē sistēmas drošībā.”

Regulatora pārstāvis pateicas AS “Gaso” pārstāvjiem par veltīto laiku un ieguldīto darbu, min, ka Regulators gatavos vēstuli par papildu informācijas pieprasījumu un precizējumiem plānā, lai tas atbilstu noteikumiem.

Uzklausīšanas sanāksmi slēdz plkst. 11:11.

Uzklausīšanas sanāksmes vadītājs

Regulatora pārstāvis

Protokolētājs

Regulatora pārstāvis